

אריח על גבי אריח ולבנה על גבי לבנה

אריח	לבנה
אריח	לבנה
אריח	לבנה

אריח על גבי לבנה ולבנה על גבי אריח

אריח	לבנה	אריח
לבנה		לבנה
אריח	לבנה	אריח

שפתה של השירה

השירה מובאת בשפה עשירה וגבוהה הרחוקה מאוד מן השפה המדוברת הנהוגה בפי הילדים. רצוי לתת לתלמידים לנסות לגלות בעצמם את פירוש המילים בשירה שנקרא בכיתה. לדוגמה: "אז לחם שערים" - נשאל את הילדים איזו מילה מזכירה להם המילה "לחם"? חלקם יאמרו לחם שאוכלים וחלקם אולי יזהה את השורש ל.ח.מ המביע מלחמה (רש"י).

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. כיצד השפיעה התגלותו של הקב"ה על הטבע? נסו לחפש בפסוקים ביטויים להשפעה זו.
2. בתחילת ספר שופטים למדנו על הגלגל החוזר בספר שופטים. כיצד פסוק ח' מגלה סוד זה?

אפשרויות למענה ולדיון

פסוק ב' מתאר את התקופה שבה ערכו אויבי ישראל פרעות בישראל, כלומר חמסו ובזזו את כל אשר שיין לעם ישראל. עם ישראל התנדב להילחם באויביו, וה' הושיע את ישראל בדרך נסית. בעקבות ישועת ה' חלה עלינו החובה להודות לה' ולשבח אותו. השירה פונה לכל העולם, ובעיקר למלכים, לשרים ולנשיאים, ומשבחת את ה' אלוקי ישראל.

בפסוק ד' השירה פותחת במעין פתיחתה של פרשת "וזאת הברכה": "ה' מסיני בא וזרח משעיר למו". הר סיני הוא המקום שבו הייתה ההתגלות המשמעותית ביותר לעם ישראל - הקב"ה התגלה לעם כולו ונתן לו את תורתו. בזמן ההתגלות על הר סיני, כל המציאות הטבעית נכנעה בפני התגלותו של הקב"ה. פסוקים ג'-ה' מבטאים את גבורת ה' ואת שליטתו על איתני הטבע וכמי שהטבע נמס לנגד הופעתו, כגון במילים: 'נטפו' ו'נזלו'. יש כאן רמז על ישועת ה' שבאה בעקבות השיטפון שהביא ה' על סיסרא.

בפסוקים ו'–ז' ישנם ביטויים המלמדים אותנו על מצב השפל של עם ישראל, שהיה חסר אמצעי הגנה ביחס לאויביו: 'חדלו ארחות', 'ארחות עקלקלות'. השיירות פסקו, והולכי דרכים הלכו בדרכים נסותרות מעיני האויב. אפילו תושבי הערים שאינן מוקפות חומה עזבו את עריהם מפני סכנות האויב, ועברו לגור בעיר מוקפת חומה.

הפסוק המסיים יחידה זו הוא פסוק ח'. פסוק זה בא לבטא את הגלגל החוזר המופיע לאורך כל ספר שופטים (עם ישראל עוזבים את ה', האויבים נלחמים בישראל, העם זועק אל ה', וה' שולח שופט שיושיע את ישראל). לכן כאשר עם ישראל בוחר בעבודה זרה, המלחמה שלהם אבודה.

המסרים העולים מן היחידה

1. **הכרת הטוב וההודאה לה'** - בשירה מביאה דבורה לידי ביטוי את אמירת התודה לקב"ה על ההצלה הגדולה במלחמה בסיסרא.

2. **השגחת ה'** - כאשר בני ישראל אינם עושים רצונו של מקום, הוא עוזבם, ואז אויביהם מנצחים אותם.

הצעות להמחשות ולהרחבות

1. אפשר לדבר על צורת הכתיבה של השירה בתורה - אריח על גבי לבנה. ניתן להראות לתלמידים שירות נוספת בתנ"ך, כגון שירת הים, האזינו, הבאר, שירת דוד וכד'.

2. כתבו מכתב לאדם קרוב (משפחה או חבר) שברצונכם לומר לו תודה על מעשה טוב שעשה למענכם.

יחידה 12 - תהילת ה' ותיאור ההכנות לקרב (ט'-י"ח)

20 ספר שופטים | פרק ה'

שאלת העמקה: התבוננו במפת נחלות השבטים. האם תוכלו למצוא מכנה משותף לכל השבטים שהשתתפו במלחמה?

19 ספר שופטים | פרק ה'

יחידה 12 - תהילת ה' ותיאור ההכנות לקרב (ט'-י"ח)

4. השלימו במחברתכם: רחשי הכבוד של דבורה היו ל...

5. התאימו במחברתכם בין שם השבט ובין התיאור בפסוק של אותו שבט:

מנשה	● משכים בשבט ספר
זבולון	● ישבת בין המשפטים
ראובן	● בעבר הירדן שכן
גד	● יגור אגרות
חצי מנשה	● ישב לחוף ימים
ידן	● עם חורף נפשו לכות
אשר	● מני מקיר ירדו מחקקים

הקשר הישיר:
 "חוקי ישראל" - המחקקים והשופטים של עם ישראל.
 "החיים שפירח רבו" - המורה שמידן רבו השליטים.
 "ישב על מדרן (ספוק)" - אשתי שפטים הלכשים בדרום הרבים, ומשמעים לאהלים הם פושטים את לבושיהם וישיבים עליהם.
 "עמקת (ספוק יא)" - ישיבת הנבלה.
 "מחבשי (ספוק יא)" - חיים מרובים.
 "שפירש (ספוק יא)" - מרובים וברות.
 "שפירש (ספוק יא)" - המורה שממנו באו.
 "בעמקת (ספוק יא)" - עמקת.
 "זרלים בחוקי לב (ספוק יא)" - החיים והחלמות גדולות השופטים.

אתר לכהן

הקדמה

חלק מהפסוקים מתארים את מקום נחלתם של שבטי ישראל. כדי להבין את הפסוקים היטב, נלמד את מקום הנחלות.

שבט אפרים - מקום מושבו המרכזי הוא בהר העמלקי שנמצא מדרום-מערב להר גריזים. גבולות הנחלה הם: במזרח הגבול הוא נהר הירדן, במערב - הים התיכון, בדרום - יריחו ובית אל, בצפון - נחל קנה (אחד מיובלי נחל הירקון של ימינו).

נחלת שבט בנימין נמצאת במרכז ארץ ישראל וכוללת את העיר יבוס (ירושלים). נחלה זו שוכנת על רמה של הרים המכונים הרי יהודה. מה שתוחם את הנחלה נראה כעין 'כתף', שפירושו מדרון תלול של הר. גבולות הנחלה: מצד מזרח נמצאת בקעת יריחו, ממערב - אזור השפלה, מדרום - שרשרת הרים הסובבים את העיר יבוס (בימינו שוכנות שם השכונות הדרומיות של ירושלים, גילה, אבו תור וכו'), מצפון - שרשרת הרים הסובבים את היישוב בית אל, השוכן דרומית לעיר רמאללה בימינו.

נחלת שבט מנשה שכנה צפונית לנחלת שבט אפרים. גבולה הצפוני החל בבית שאן במזרח דרך הר הכרמל ועד הים התיכון במערב. גבולה הדרומי החל בירדן, עבר בעיר מכמתת השוכנת ממזרח לשכם, דרך נחל קנה (אחד מיובלי נחל הירקון של ימינו) ועד הים התיכון במערב.

נחלת שבט זבולון - מקומה במרכז הגליל התחתון ובצפון-מערב עמק יזרעאל (מזרחית להר תבור). בצד מזרח הגבול הוא נחל קישון, בצד צפון - אזור העיר נצרת בימינו, במזרח - הכפר הערבי אכסאל (השוכן

למרגלות העיר נצרת עילית), ובצד מערב - היישוב נהלל. הקרקע שנחלה זו הנה פורייה, דשנה ומתאימה לחקלאות.

נחלת שבט יששכר - עיקר מושבה במזרח עמק יזרעאל של ימינו, והיא מתרחבת לאזורים נוספים. מצד מזרח מתרחבת הנחלה לאזור עמק בית שאן עד חלקו הצפוני של נהר הירדן (מדרום לכנרת), ובדרום - להרי הגלבוע ובהר אפרים. באזור זה עובר נחל קישון.

נחלת שבט דן - מקומה בצפון שפלת החוף. גבולה הצפוני הוא נחל הירקון, והדרומי - נחל שורק ועמק איילון. במזרח גבולה מגיע עד מבואות בית שמש, והיא כוללת את צרעה. למעשה שבט דן ישבו באזור חבל צרעה, כיוון שהאמורי מנע מהם להגיע לעמק איילון ולמישור החוף.

נחלת שבט אשר - מקומה בגליל המערבי, בגליל העליון ובאזור החוף של הלבנון (עד הר הלבנון, שנמצא צפונית לעיר צידון בימינו). באזור זה האדמה עשירה ופורייה לחקלאות.

החלק הדרומי של הנחלה גובל עם הרי הכרמל, וחלקו הצפוני מגיע לעיר צידון שבמדינת לבנון בימינו. **שבטי עבר הירדן** היו ראובן, גד וחצי מנשה. נחלת שבט ראובן מקבילה לחלק הצפוני של ים המלח, ונחלת שבט גד מקבילה לכל אורך נהר הירדן. חצי מנשה הוא השבט הצפוני שנחלתו שוכנת באזור מרכז מדינת ירדן של ימינו וצפונה.

מומלץ לעבור עם התלמידים על מפת נחלות השבטים כפי שהיא מופיעה בחוברת.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. כיצד אנשים פשוטים אוזרים עוז וגבורה ויוצאים למלחמה נגד צבא כה מאומן? חשבו מה גורם לאנשים כאלו להתנהג באופן כזה.
2. מדוע דבורה רוצה להזכיר את השבטים שלא היו שותפים במלחמה?

אפשרויות למענה ולדיון

פסוקים ט' - י' פונים לאנשים המכובדים, ממנהיגי העם, וכן לאנשים הפשוטים, כגון יושבי אוהלים ועוברי דרכים, ומורים להם שישבחו בדבריהם את ישועת ה'. בשעת משבר אנשים אלו סבלו רבות, כיוון שאורח חייהם הרגיל השתבש. לדוגמה, הכנענים שלטו בדרכים וגרמו לכך שקשה היה להגיע ממקום למקום בארץ ישראל. לעתים הולכי דרכים נאלצו להתעכב ימים ארוכים בדרך ללא צידה, בשל הצקותיהם של הכנענים.

פסוקים י"א - י"ג מתארים את ההתכוננות לקרב של חיילי ישראל. לנוכח היציאה מההשפלה שחווה עם ישראל, כל העם מודה לקב"ה על תחילת ההצלה. בפסוק י"א מופיעה ישועת ה', הבאה לידי ביטוי במילה 'צדקה', כלומר ההצלה מידי הרשע היא הצדק שהקב"ה עושה בעולם. העם שצריך היה להיזהר מחצי האויב ("מחצצים" בלשון הכתוב) יספר את צדקות ה' בערי הפרזים, היושבות לבטח עתה ללא חומה.

כחלק מההכנות לקרב, פנתה דבורה הנביאה אל ברק ועודדה אותו לצאת לקרב.

פסוק י"ג מתאר את יציאת האנשים החשובים למלחמה, ועמם הקב"ה, היוצא לפניהם להילחם את מלחמת ה'. היציאה לקרב אינה פשוטה כלל, עקב העליונות הצבאית המוחלטת של צבא יבין ושר צבאו סיסרא. לכן מתארים הפוסקים את היציאה למלחמה כ'ירידה' (פסוקים י"א-י"ד). הירידה מסמלת את היציאה ממקומות המחבוא על מנת להכות באויב.

כהמשך ליחידה הקודמת, שבה הוזכר שבח המתנדבים, בפסוקים י"ד-י"ח מזכירה דבורה בשירתה את המתנדבים וגם את אלה שלא רצו להתנדב.

בתוך האנשים החשובים שיצאו לקרב אפשר למנות שבטים שהתנדבו: 1. אפרים; 2. בנימין; 3. מנשה, המכונה מכיר, על שם בנו יחידו של מנשה; 4. זבולון, המתואר כלומד תורה, שלמרות עיסוקו בתורה יצא למלחמה; 5. נפתלי, שחצור, עיר יבין, שכנה בנחלתו והוא נלחם ביבין החזק למרות החשש הגדול מנקמתו של יבין דווקא בו בשל קרבתו אליו.

לעומת זאת, ישנם שבטים שלא התנדבו לצאת למלחמה: 1. ראובן מתואר כמי שהתפלג מכלל ישראל ורק הסתפק בנתינת עצות, אך לא עשה דבר מעשי לישועת העם. ראובן מתואר כמי שדואג לקולות עדרי הצאן שלו ולא לקולות המלחמה. 2. השבטים שישבו בעבר הירדן המזרחי, ארץ הגלעד, שבטי גד וחצי המנשה כלל לא עברו את הירדן להצלת אחיהם בעבר הירדן המערבי. 3. דן ישבו בחוף הים בסביבות העיר יפו, והעדיפו להשקיע באוניותיהם מאשר במלחמה. 4. בני שבט אשר ישבו לחוף הים ולא השתתפו במלחמה. ניתן לשאול את הילדים מדוע מזכירה דבורה את השבטים שלא היו שותפים במלחמה.

המסרים העולים מן היחידה

1. **מסירות נפש** - השבטים שיצאו להילחם ידעו שיש בזה סכנה, אך הבינו שגורל עם ישראל תלוי על הכף, לכן היו מוכנים למסור את נפשם למען עם ישראל.
2. **כבוד שמים** - בכך שעם ישראל מנצח, כבוד שמים מתגדל ומתקדש, שהרי ישראל הם עם ה' וכבודו של ישראל הוא כבודו של ה'.

הצעות להמחשות ולהרחבות

1. להראות במפה את השבטים שיצאו למלחמה ואת השבטים שכלל לא יצאו לעזור במלחמה.
2. ניתן לדון בכיתה מתי אנו קמים ועוזרים לאנשים אחרים, ומתי אנו 'מתעצלים' ואיננו עוזרים לאנשים. מה גורם לנו לעזור? מה גורם לנו שלא לעזור? יש לנסות ולהעלות רעיונות ועצות, מה יכול לעורר אותנו לעזור כשתוקפת אותנו העצלות. ניתן ליישם בכיתה ע"י חלוקת תפקידים לתלמידים הלוקחים אחריות על דברים הנצרכים בכיתה.
3. כתבו מכתב משבט שנלחם לשבט שלא נלחם. מה הן הטענות כלפיו?

יחידה 13 - המלחמה וגנות המתנכרים (י"ט-כ"ג)

21
ספר שופטים | פרק ה'

יחידה 13 - המלחמה וגנות המתנכרים (י"ט-כ"ג)

6. מה מתחדש לנו לגבי המלחמה בשירת דבורה
שלא הופיע בפרק ד'?

7. עיינו בפסוקים שלפניכם וענו: מניין אנו יודעים שאפילו הטבע נלחם בסיסרא?
(י"ט) באו מלכים ונלחמו או ונלחמו מלכי מנון בתענך על מי מגדו בצג כסף לא לקחו. (כ) מן שמים נלחמו הבוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא. (כא) נהל קישון גרפם נהל קדומים נהל קישון תדרכי נפשני עו.

8. את מי דבורה מקללת בשם מלאך ה' - "כי לא באו לעזרת ה'?"

9. תנו כותרת חדשה ליחידה זו.

סיסרא בנהל קישון

הקדמה

כל מלך מבין שעל מנת לנצח במלחמה צריך לגייס חיילים רבים. בדרך כלל המלך מגייס למלחמה מלכים מערים שכנות שיכולים לסייע לו במלחמה. חיילים רבים מקשים על תנועה זריזה של הצבא, לכן צריך להשתמש בדרך יעילה להעביר את החיילים באופן מהיר לאזור הקרב וממקום למקום. לצורך כך אפשר להשתמש בסוסים ככלי תחבורה. הסוסים משמשים גם ככלי נשק - אפשר לתקוף את האויב ולרמוס אותו תחת רגלי הסוסים.

בנוסף, שום מלך לא רוצה לתקוף את האויב בחורף. בחורף, הקור והגשם מקשים מאוד על תנועת החיילים. הבוץ שנוצר בזמן הגשם אינו מאפשר את חופש התנועה הן לחיילים והן לכלי התחבורה המלווים את החיילים.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מה גרם למלכי כנען לסייע ליבין מלך חצור, גם ללא קבלת תמורה?
2. מצאו את התיאורים בפסוקים המדגישים את מלחמתו הרוחנית של הקב"ה בסיסרא?

אפשרויות למענה ולדין

מלכי כנען (תענך, מגדו, יבלעם ועוד) חפצו מאוד בסילוק שלטון ישראל, ולכן באו להילחם בעם ישראל ולסייע ליבין מלך חצור ללא תמורה כספית. מלכים אלו הבינו את המסרים הרוחניים שעם ישראל מביא עמו, והתנגדו למסרים אלו. התרבות הכנענית ייצגה את שיאה של תרבות החומר, ולכן הם לא יכלו לשבת בשלווה כשעם ישראל שולט בארץ ישראל.

הפסוקים מתארים שהקב"ה נלחם בסיסרא באמצעות הטבע (כוכבים, שיטפון). המלחמה הסתיימה בבריחת סיסרא וצבאו מפני השיטפון האדיר ששטף את מרכבותיהם ואת סוסיהם. פסוקים כ"א-כ"ב מדגישים את המקום שבו התרחש הניצחון באמצעות המילה 'נחל', וכן את נסיגת האויב באמצעות המילה 'דהרות'.

הפסוקים מתארים שכשם שהייתה מלחמה גשמית בארץ, הייתה גם מלחמה רוחנית שמימית. אלא ששתי המלחמות הנן מלחמה אחת מאוחדת, שהרי מלחמת ישראל היא מלחמת ה'.

המסרים העולים מן היחידה

1. **עונשו של הנלחם בישראל** - הפסוקים מתארים את גאוותו של סיסרא ואת הביטחון העצמי שהיה לו. דוגמה לכך היא שבזמן מנוסתו הוא יכול לישון באוהל יעל. אולם עם הנלחם בישראל, תמיד ימוצה הדין וסופו יהיה רע.
2. **ה'כמנהיג הטבע** - ה' משנה את סדר הטבע כדי שירד גשם, וכך מרכבות סיסרא ייתקעו בבוץ.

הצעות להמחשות ולהרחבות

1. להראות במפה היכן נמצאות ערי כנען בסביבות הר תבור.
2. ניתן להראות בכיתה סרטון של שיטפון. לעתים רואים את העוצמה של השיטפון כאשר זרם אדיר של מים סוחף כלי רכב, בתים, גשרים ועוד. אחרי הצפייה בסרטון ניתן לשוחח עם התלמידים על התחושה שלהם על עצם ההימצאות בתוך שיטפון, לאור הפסוקים המתארים את צבאו של סיסרא מתמוטט נוכח השיטפון שגורף את הצבא.

יחידה 14 - תהילת יעל וסופו של סיסרא (כ"ה-ל"א)

22 ספר שופטים | פרק ה'

**באורי
מלים**

יספר אוריח (ספוק כדו-
בספל של שריים
"משיר" (ספוק כדו) -
הקטב
"זימם וזמזימם ליאם בני-
סיסרה" או "שרים לכל
לחם.

יחידה 14 - תהילת יעל וסופו של סיסרא (כ"ד-ל"א)

10. כתבו במחברתכם את הברכה שקבלה יעל, ובה משתמשים
עד היום:
11. כתבו בלשון השירה:
א. מהחלון הביטה ובכתה:
ב. אורבי ה' בבוקר בכוח:
12. א. מה ההבדל בין מקום מגוריה של יעל למקום מגוריה
של אם סיסרא?
ב. מה חזק יותר - אוהל או מבצר?
ג. מי הייתה חזקה יותר - יעל או אם סיסרא?
ד. מה גרם ליעל להיות ניבורה?
ה. מה יכול לגרום לנו להיות ניבורים?

הקדמה

יחידת הפסוקים הקודמת הסתיימה בקללה על מי שלא יצא לעזרת אחיו למלחמה. יעל היא דוגמה לאישה היוצאת לעזרת עם ישראל. בספר שמות פרק י"ח מסופר על יתרו חותן משה רבנו שעשה חסד עם ישראל בצאתם ממצרים. יעל ממשיכה את המסורת של הקינים, עושה חסד עם ישראל והורגת את סיסרא. בעת העתיקה רוב האנשים התגוררו באוהלים. האוהל היה בנוי מיריעות עור או בד, שחוברו לקרקע בעזרת יתדות וחבלים. מיעוט מהאנשים התגורר בבתי אבן, בדרך כלל אנשים חשובים כְּשרים או מלכים. החלונות בבית האבן היו פתח בלבד, אך עם ההתפתחות האנושית, בני האדם עיבדו את הזכוכית המונעת מהקור והחום להיכנס לתוך הבית.

עיסוק בתכנים המרכזיים

נקודות לדיון

1. מה הם הניגודים בין יעל וסיסרא, הנרמזים בפסוקים?
2. היכן מקום מגוריהם של יעל ושל אם סיסרא? מה מבטא כל אחד מהמקומות? מה הוא מלמד אותנו על כל דמות?

אפשרויות למענה ולדיון

ביחידת פסוקים זו ישנה הנגדה כפולה בין יעל לסיסרא ובין יעל לאם סיסרא. דרך הנגדה זו נעמוד על אופייה של יעל.

בניגוד לשבטי ישראל שלא יצאו לעזרת אחיהם, יעל נלחמת את המלחמה של עם ישראל. בתחילה יעל מתוארת כמי שמכבדת את סיסרא. הוא מבקש מים, משקה פשוט, והיא נותנת חלב, משקה מכובד. סיסרא חושב שהוא הגיע למקום בטוח, אולם אוהלה של יעל הוא המקום שבו סיסרא ימצא את מותו. הפסוקים מבליטים את חולשתו של סיסרא בניגוד לגבורתה של יעל. מצד אחד יעל מתוארת בפסוק כ"ו כאחת שפועלת - 'הלמה', 'מחקה', 'מחצה'. מצד שני סיסרא מתואר בפסוק כ"ז כפחדן הכורע לפני אויביו - 'כרע', 'נפל'.

בהמשך הפסוקים מתוארת אמו של סיסרא. אם סיסרא נמצאת בארמון הבנוי אבן, וממנו היא מביטה באשנב. אשנב החלון היה כנראה שכבת אבן מפוארת שנבנתה מתחת החלון, והיא אחד הסימנים המובהקים לעושר ולבנייה המפוארת של ארמון המלך. בניין האבן הוא מקום חזק ויציב, מקום קבוע. לעומת זאת יעל יושבת באוהל, מקום ארעי העשוי מיריעות.

אולם ההבדל בין הבניין הקבוע לבית הארעי אינו מבטא את מצבם הנפשי של יעל ואם סיסרא, אלא ההפך הוא הנכון. יעל מצטיירת כאישה המשתמשת בכוח, שבעזרתו היא מנצחת את סיסרא. אם סיסרא מצטיירת כחלשה באופייה, ולכן היא מביטה מבעד לחלון ומייבבת.

היועצות של אם סיסרא מרגיעות אותה, באומן שהלוחמים שבו נשים רבות ובזזו בגדים צבעוניים רבים, ולכן הם מתעכבים לחזור הביתה. הנשים מתארות את השלל בצבעים חיים וחזקים. אם סיסרא וחברותיה מתוארות כחמדניות הרוצות את השלל.

השירה מסתיימת בתפילה שכשם שסיסרא אבד - כן יאבדו כל אויבי ה', שהם אויבי ישראל. בניגוד לאויבים, עם ישראל הם אוהביו של הקב"ה, ויציאתם דומה לשמש היוצאת בבוקר - שבו האור הולך ומתגבר.

המסרים העולים מן היחידה

1. **אמירת תודה** - דבורה בשירתה אומרת תודה, משבחת את יעל ומברכת אותה על הסיוע בניצחון.
2. **גנות הגאווה** - אם סיסרא בטוחה בניצחון בנה, אך הגאווה שלה סופה להתנפץ לרסיסים.

הצעות להמחשות ולהרחבות

1. ניתן להמחיש את ההבדל בין מבנה אבן ובין אוהל. מומלץ לנסות לשהות בשני מבנים אלו זמן-מה. לאחר מכן ניתן לשוחח עם התלמידים על התחושה בעת השהייה בכל מבנה. מה הבנייה הקלה יותר? איפה הרגשתם מוגנים יותר? איזה סוג בני אדם גרים בבית אבן ואילו בני אדם גרים באוהל? מה ההבדל בין שני סוגי בני האדם?
2. ג'ורג' הוא צייר מפורסם. בכל פעם שמתפרסמת יצירה שלו בעיתון נחשב, הוא דואג שכל חבריו ושכניו ידעו מזה, הוא מתגאה ומתרברב בציוריו. שכניו אינם נהנים מכך ומתרחקים ממנו. התוכלו להסביר לג'ורג' מה לא טוב באופן בו הוא מתנהג?